

JERZY DIETL i JERZY TETZLAW

CENY MIĘSA NA RYNKU ŚWIATOWYM I ICH WPLYW NA POLSKI EKSPORT

Celem naszych rozważań jest określenie obecnej sytuacji koniunkturalnej na rynkach Włoch i NRF w zakresie żywca i mięsa wołowego oraz zbadanie, jakich zmian można się spodziewać w tym zakresie do r. 1970. Próba ustalenia perspektyw do r. 1970 jest uzasadniona tym, że proces integracyjny w ramach wspólnego rynku ma być zakończony w tym czasie.

Wybór przedmiotu badań oraz rynków zagranicznych nie jest przypadkowy. Jak można się przekonać z danych tabeli 1, polski eksport żywca i mięsa wołowego wykazuje znaczną dynamikę. Praktycznie zapoczątkowany koło 1958 r., osiągnął w r. 1964 poważne rozmiary 28 tys. ton. Równocześnie okazuje się, że eksport do NRF, a szczególnie do Włoch ma tendencję rosnącą — osiągnął w r. 1964 około 70%) ogólnego polskiego eksportu żywca i mięsa wołowego.

Wspomniane rynki zagraniczne odgrywają poważną rolę w europejskim imporcie wołowiny. Ich znaczenie zresztą stale wzrasta. W 1963 r. udział procentowy importu NRF i Włoch w europejskim imporcie wołowiny wynosił przeszło 23% (por. tabelę 1).

Analiza nasza obejmuje ceny na wspomnianych rynkach w okresie 1950—1964. Uwzględnimy również badanie kształtowania się jednostkowych wartości polskiego eksportu, ale w tym przypadku ograniczymy się do lat 1958—1964. Jest to uzasadnione, gdyż polski eksport do NRF oraz Włoch datuje się dopiero od 1958 r., a ponadto w tym samym czasie rozpoczęła się realizacja traktatu rzymskiego.

Uwagi nasze rozpoczniemy od analizy kształtowania się cen na rynku włoskim, następnie zaś przejdziemy do omówienia rynku NRF.

W poszukiwaniu ceny reprezentacyjnej dla żywca wołowego na rynku włoskim napotkać można szereg rodzajów cen: ceny płacone rolnikom na ustalonych rynkach za określony gatunek żywca; średnie ceny płacone rolnikom za poszczególne gatunki żywca dla całego obszaru Włoch (publikowane w Agrarstatistik — S AEG); średnią cenę płaconą rolnikom za określony gatunek żywca dla całego obszaru Włoch, stosowaną do porównań międzynarodowych (jest to cena za krowy pierwszej jakości, o wydajności ubojowej 47—48%, publikowana przez ECE/FAO co roku

Europejski import i polski eksport wołowiny w latach 1958 — 1964

Wyszczególnienie	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964
Polski eksport żywca i mięsa wołowego ogółem w tys. ton	0,6	2,6	11,5	26,2	38,8	26,4	28,0
Polski eksport do NRF w tys. ton	0,1	—	0,2	0,6	1,4	1,1	2,2
Polski eksport do Włoch w tys. ton	—	0,2	5,6	2,2	9,0	14,0	17,7
Polski łączny eksport do NRF i Włoch w tys. ton	0,1	0,2	5,8	2,8	10,4	15,1	19,9
Udział % eksportu do NRF i Włoch w łącznym polskim eksporcie wołowiny	16,7	7,6	50,5	10,8	27,1	57,2	70,1
Europejski import wołowiny w mln dolarów	.	625,5	774,8	643,9	681,5	935,5	.
Import wołowiny NRF i Włoch w mln dolarów	.	132,3	156,2	142,3	131,7	215,4	.
Udział % importu NRF i Włoch w europejskim imporcie wołowiny	.	21,1	20,1	22,1	19,8	23,2	.

Źródła: Statystyka Handlu Zagranicznego, Przewóz i wywóz towarów wg krajów, GUS, 1958, s. 47; 1959 s. 48; 1960, s. 46, 47; 1961, s. 57, 59; 1962, s. 60, 62; 1964, s. 91, 94; Trade Yearbook 1964, FAO, Rome 1964, tab. 5, s. 61, tab. 9, s. 74, tab. 10, s. 77, tab. 5, s. 61.

w „Prices of Agricultural Products and Fertilizers”); wartość jednostkową za żywiec wołowy (bez cieląt), uzyskiwaną przez rolników włoskich, średnią cenę płaconą rolnikom na rynku mediolańskim (od 1959 r. w Reggio Emilia) za woły pierwszej jakości, publikowaną dla porównań międzynarodowych w Production Yearbook, FAO oraz w Monthly Bulletin of Agricultural Economics and Statistics, FAO. Wszystkie te rodzaje cen podawane są w tysiącach lirów za 100 kg wagi żywej. Są to ceny netto, tzn. bez kosztów i marż pośrednictwa, natomiast łącznie z subwencjami państwowymi, bez opodatkowania danego towaru.

Szukając w tych wszystkich rodzajach cen ceny reprezentacyjnej można zauważyć, że średnia cena, płacona rolnikom za określony gatunek żywca dla całego obszaru Włoch, wynika z cen płaconych na poszczególnych rynkach. Ponadto wartość jednostkowa uzyskiwana za żywiec wołowy (bez cieląt) odnosi się raczej do sfery dochodu rolnika niż do sfery obrotu towarowego. W tej sytuacji wybór ogranicza się do średniej ceny płaconej rolnikom włoskim za krowy pierwszej jakości oraz do średniorocznej ceny płaconej rolnikom za woły pierwszej jakości na rynku mediolańskim. Obie te ceny nadają się do porównań międzynarodowych, jednak łatwiejsza w manipulacji — z uwagi na odniesienie do roku kalendarzowego, a nie gospodarczego oraz na bardziej notowany w obrotach międzynarodowych gatunek towaru — jest druga cena. Wadą jej jest wprawdzie oparcie na jednym tylko rynku, zaletę jednak stanowi długi szereg czasowy. Na trafność wyboru ceny reprezentacyjnej wskazują dane tabeli 2. Unaoczniają one stosunkowo wysoką jakość sprzedawanego

towaru, a jednocześnie zwracają uwagę na reprezentatywność wybranego rynku.

Kierunek rozwojowy ceny reprezentacyjnej uwidocznił się w tabeli 3. Wynika z niej wyraźna tendencja zwyżkowa cen żywca wołowego we Włoszech. Najsilniejsza jest ona w zakresie cen nominalnych, jednak znajduje także potwierdzenie w dziedzinie cen realnych. W tym ostatnim przypadku metoda uzyskiwania cen realnych przez korygowanie cen nominalnych wskaźnikiem kosztów utrzymania nie wydaje się w odniesieniu do żywca wołowego najwłaściwsza. Bardziej miarodajne dla wewnętrznej sytuacji Włoch byłyby w tym przypadku wskaźniki cen płaconych i uzyskiwanych przez rolników. Wskaźniki te kształtują się dla rolnictwa włoskiego korzystnie. Ceny płacone przez rolników mają bowiem nieznaczną tendencję malejącą, a ceny uzyskiwane przez rolników rosną (por. tabelę 4). Ocena siły kupna z tytułu naszego eksportu do Włoch powinna się opierać na możliwościach zakupu na tym rynku, dlatego też uzasadnione jest wzięcie pod uwagę wskaźnika cen hurtowych. Cena realna, uzyskana z pomocą tego wskaźnika (por. tabelę 3), jest tylko niewiele niższa od ceny nominalnej żywca wołowego.

Tendencja wzrostowa cen żywca wołowego oraz korzystne warunki zakupu towarów na rynku włoskim są tylko tłem dla dalszych rozważań. Trzeba odpowiedzieć na dwa istotne pytania: jak reaguje produkcja włoska na tę tendencję zwyżkową i w jakim stopniu może skorzystać z tej tendencji polski eksport żywca wołowego?

Odpowiedź na pierwsze pytanie daje tabela 5. Wynika z niej, że na rynku włoskim ujawnia się bardzo silnie popyt na mięso wołowe. Jest to niewątpliwie główną przyczyną zwyżkowej tendencji cen żywca wołowego. Produkcja krajowa reagowała na tendencje te szybkim wzrostem w latach 1950—1961. Ostatnio jednak, mimo dalszej zwyżki cen, nastąpił regres produkcji krajowej, któremu towarzyszył spadek pogłowia bydła rogatego. Dzięki temu zwiększyła się chłonność rynku włoskiego na import żywca wołowego, przynajmniej na najbliższe lata. Należy się jednak liczyć w następnych latach ze wzrostem krajowej produkcji na skutek korzystnej sytuacji rynkowej. W latach 1950—1961 roczna stopa przyrostu produkcji mięsa wołowego we Włoszech wynosiła aż 8,1%). Zwyżkowa tendencja włoskich cen żywca wołowego niewątpliwie stanowi bodziec dla produkcji krajowej Włoch. Powstaje jednak pytanie, czy ta tendencja utrzyma się do r. 1970. Zależec to będzie od procesu integracyjnego EWG, a w szczególności od funkcjonowania wspólnej organizacji rynków żywca i mięsa wołowego (problem stopniowego ujednoczenia ceny żywca i mięsa wołowego na całym obszarze EWG). Spowoduje to obniżenie cen najwyższych i podwyższenie cen najniższych. Dotychczas najwyższe ceny miały miejsce na rynku włoskim (por. tabelę 6). W tej sytuacji na rynku włoskim może wystąpić tendencja zniżkowa. Najprawdo-

Tabela 2

Ceny reprezentacyjne płacone za bydło rzeźne we Włoszech w latach 1950—1961 (w tys. lirów za 100 kg wagi żywej)

Rodzaj ceny	1951/52	1952/53	1953/54	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61
Woly — I gat. — średnia rynkowa	31,9	28,2	27,3	29,0	30,0	33,0	32,8	30,4	32,4	32,3
Krowy — I gat. — cena ECE/FAO	29,0	24,6	22,8	24,6	25,6	28,6	28,8	26,4	28,0	27,1
Woly — I gat. — cena FAO	34,4	33,1	28,7	29,2	31,7	34,0	35,4	33,6	33,2	34,1
Bydło — wartość jednostkowa	.	35,6	24,0	26,2	33,5	31,9	33,7	32,2	32,6	34,2
Relacje: cena FAO=100										
Woly — I gat. — średnia rynkowa	93	85	95	99	95	97	93	92	98	95
Krowy — I gat. — ECE/FAO	84	74	80	84	81	83	81	78	86	80
Bydło — wartość jednostkowa	.	77	84	90	106	94	95	98	99	100

Uwaga: Lata kalendarzowe w statystyce FAO zamieniono na lata gospodarcze według praktyki stosowanej w OECD Agricultural and Food Statistics, uznając 1951 = 1951/52 r.
 Źródła: Production Yearbook 1962, FAO, Rome 1963, s. 339, tab. 142; Agrarstatistik SAEG 1960, nr 8, s. 41, tab. 3,0, s. 87, tab. 7 i 1962 nr 3, s. 83, tab. 5, 2; Prices of Agricultural Products and Fertilizers in Europe 1962/63, UN oraz FAO, Geneva 1964, s. 31, tab. VIIb.

Kształtowanie się ceny reprezentacyjnej żywca wołowego we Włoszech w latach 1950—1964
(w tys. lirów iw dolarach za q wagi żywej)

Rok	Cena nominalna			Cena realna I			Cena realna II		
	w tys. lirów	wskaznik dynamiki 1953=100	dolary	wskaznik kosztów utrzymania 1953=100	dolary	wskaznik dynamiki 1953=100	wskaznik cen hurtowych 1953=100	dolary	wskaznik dynamiki 1953=100
1950	29,2	102	46,7	86	54,3	118	·	·	·
1951	34,4	120	55,1	94	58,6	127	·	·	·
1952	33,1	115	52,9	98	54,0	117	·	·	·
1953	28,7	100	46,0	100	46,0	100	100	46,0	100
1954	29,2	102	46,7	103	45,3	98	99	47,2	102
1955	31,7	110	50,8	105	48,4	105	100	50,8	110
1956	34,0	118	54,5	109	50,0	109	102	53,4	117
1957	35,4	123	56,7	110	51,5	112	103	55,4	120
1958	33,6	117	53,8	113	47,6	103	101	53,3	116
1959	33,2	116	53,0	113	46,9	102	98	54,1	118
1960	34,1	119	54,5	115	47,9	103	99	55,1	120
1961	32,7	114	52,3	118	44,3	96	99	52,7	115
1962	34,4	120	55,1	123	44,8	97	106	52,0	113
1963	39,3	137	62,8	133	47,2	103	107	58,7	128
1964	46,2	161	73,9	·	·	·	·	·	·

Uwagi: Podstawą wszystkich wskaźników jest r. 1953, co zostało poddyktowane niepełną wiarogodnością poprzednich danych. Dla lat 1962 i 1963 dokonano konwersji wskaźników przy podstawie 1958 r. na wskaźniki o podstawie 1953 r. = 100. Ceny dolarowe przyjęto po kursie 1,611 — 1,607 dolara USA za 1000 lirów.

Źródła: Production Yearbook 1962, s. 339, tab. 142 s. 376, tab. 177; Production Yearbook 1964, s. 418, tab. 184, s. 420, tab. 185; Monthly Bulletin of Agricultural Economics and Statistics 1964, nr 12, s. 55, tab. 22, 1965, nr 7/8, s. 51, tab. 25.

Tabela 4

Wskaźniki cen płaconych i uzyskiwanych przez rolników we Włoszech w latach 1950-1964 (rok 1952/53-100)

Rok	Ceny przez rolników		Rok	Ceny przez rolników		Rok	Ceny przez rolników	
	uzyskane	płacone		uzyskane	płacone		uzyskane	płacone
1950	95	88	1955	103	93	1960	101	92
1951	98	96	1956	104	96	1961	108	93
1952	100	100	1957	111	93	1962	118	98
1953	100	91	1958	199	92	1963	.	104
1954	103	91	1959	100	93	1964	.	.

Źródło: Production Yearbook 1964, s. 416, tab. 183.

Tabela 5

Ceny, produkcja i spożycie wołowiny we Włoszech w latach 1950—1963

Rok	Wskaźnik ceny 1953=100	Produkcja		Spożycie	
		ilość w tys. ton	wskaźnik dynamiki 1953=100	ilość w tys. ton	wskaźnik dyna- miki średnia 1953—1955=100
1950	102	246	82	.	.
1951	120
1952	115	244	81	.	.
1953	100	300	100	433	100
1954	102	358	119	433	100
1955	110	352	114	433	100
1956	118	881	127	.	.
1957	123	376	125	.	.
1958	117	406	135	553	128
1959	116	445	148	589	138
1960	119	428	143	630	145
1961	114	580	193	651	150
1962	120	506	169	647	149
1963	137	456	152	875	202

Uwagi: Produkcja mięsa bez importu żywca i bez tłuszczów a łącznie z podrobami. Dane spożycia obejmują pewne ilości cielęciny.

Źródła: Agrarstatistik, SAEG, 1962, nr 3, s. 31, tab. 2,12; Statistisches Jahrbuch über Ernährung, Landwirtschaft und Forsten 1963, s. 321, tab. 460; 1964, s. 322, tab. 474; Agricultural and Food Statistics 1962, OECD, s. 94 tab. 52; Trade Yearbook 1964, FAO, s. 74, tab. 9; Agrarwirtschaft 1964, nr 9, s. 284, tab. 9.

podobniej jednak będzie się jej przeciwstawiać zwykły trend cen światowych. Tak więc ostateczny wynik zależy tu od postępów integracji oraz od tendencji cen światowych. Wydaje się jednak, że nie można oczekiwać w okresie od 1970 r. równie pomyślnego kształtowania się włoskich cen żywca wołowego. Wpływać to będzie osłabiająco na tempo wzrostu produkcji krajowej. Równocześnie priorytet importowy dla krajów członkowskich EWG oraz najniższa w EWG cena francuskiego żywca wołowego będą hamować rozwój importu z krajów trzecich. Możliwości jed-

Tabela 6

Średnie ceny żywca wołowego w krajach EWG (w dolarach za q wagi żywej)

Kraj	1952/53	1953/54	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58
Belgia	44,26	44,30	39,70	41,98	43,92	41,34
Francja	.	56,48	62,83	32,24	37,94	38,12
Holandia	41,06	40,27	39,48	42,11	46,59	44,48
NRF	36,00	37,43	37,38	40,79	40,43	40,98
Włochy	41,03	38,44	41,92	53,54	50,96	53,85

Kraj	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63
Belgia	40,58	42,68	42,46	46,66	43,90
Francja	39,70
Holandia
NRF	45,83	46,50	47,72	50,60	47,00
Włochy	51,46	52,09	54,64	51,96	56,92

Źródło: Agrarstatistik 1960, SAEG, nr 8, s. 87, tab. 7; Prices of Agricultural Products and Fertilizers in Europe 1961/62, UN i FAO, s. 31, tab. VII B oraz 1962/63, s. 31, tab. VII B.

nak dla tego importu będą istniały nadal, na co wskazuje niepełna samowystarczalność w zakresie produkcji mięsa wołowego na obszarze EWG, zakładana w przewidywaniach do r. 1970.

Jak w tej sytuacji przedstawia się nasz eksport żywca wołowego do Włoch? Pogląd na to zagadnienie daje tabela 7. Polski eksport żywca wołowego do Włoch, rozpoczęty w r. 1959, był początkowo tańszy od eksportu żywca duńskiego oraz irlandzkiego. Pozwoliło to szybko rozwinąć nasz eksport. Początkowe poważne braki jakościowe eksportu uległy zmniejszeniu. Rezultatem było uzyskanie wyższej ceny od irlandzkiej w 1964 r. Ogólnie sytuacja polskiego eksportu żywca wołowego do Włoch przedstawia się dobrze, tym bardziej że w pełni korzystamy z tendencji wzrostowej cen włoskich. Ceny naszego eksportu (fob) są jednak o 40—44% niższe od cen na rynku włoskim. Ta względna stabilność rozpiętości procentowej między cenami włoskimi a jednostkowymi wartościami naszego eksportu wskazuje na podążanie tychże wartości za cenami włoskimi.

Spodziewane i już częściowo realizowane ograniczenia importowe wołowiny w USA oraz oczekiwana ekspansja eksportu z Argentyny może w perspektywie r. 1970 spowodować osłabienie koniunktury. W tej sytuacji należy ostrożnie oceniać korzystne warunki zbytu żywca wołowego na rynku włoskim w r. 1970. Postępy integracyjne EWG mogą ustabilizować zapotrzebowanie importowe żywca i mięsa wołowego z krajów trzecich na poziomie z r. 1963, tj. roku poprzedzającego wejście w życie przepisów, regulujących organizację wspólnego rynku żywca i mięsa wołowego na obszarze EWG. Ogranicza to możliwość dalszego wzrostu ilo-

Tabela 7

Ceny włoskie i inne zagraniczne oraz polskie jednostkowe wartości eksportowe żywca wołowego w latach 1959—1964 (w dolarach za tonę wagi żywej)

Rok	Cena włoska		Polska jednostkowa wartość eksportowa		Relacja w %	Cena duńska		Cena irlandzka	
	dolary	wskaźnik	dolary	wskaźnik		dolary	wskaźnik	dolary	wskaźnik
1959	530	100	288	100	54	418	100	373	100
1960	545	102	318	110	58	413	99	344	92
1961	523	98	293	102	56	384	94	342	92
1962	551	104	311	108	56	379	93	358	96
1963	628	118	339	118	54	394	94	347	93
1964	739	138	452	157	61	510	122	412	110

Uwagi: Relacja = udział procentowy polskiej jednostkowej wartości eksportowej, przeliczonej na dolary, w cenie włoskiej. Jednostkowa wartość eksportowa jest ilorzem wartości eksportu przez ilość tegoż eksportu (w tonach). Tony wagi poubojowej przeliczono na tony wagi żywej mnożąc przez współczynnik 2, tzn. przyjmując szacunkowo wydajność ubojową w wysokości 50% wagi żywej. Cena włoska jak w tab. 3. Cena duńska jest ceną hurtową w Kopenhadze za woły eksportowe najwyższej jakości. Cena irlandzka jest ceną za opasy w wieku 2—3 lat.

Źródła: Statystyka Handlu Zagranicznego — Przewóz i wywóz towarów według krajów za lata: 1959, s. 48; 1960, s. 46; 1965, s. 57; 1963, s. 60; 1964, s. 91; Monthly Bulletin of Agricultural Economics and Statistics 1964, nr 12, s. 55, tab. 22, 1965, nr 7/8, s. 51, tab. 25.

Tabela 8

Ceny argentyńskie i polskie jednostkowe wartości eksportowe żywca i mięsa wołowego w latach 1959—1964 (w dolarach za tonę)

Rok	Ceny argentyńskie						Polskie jednostkowe wartości eksportowe			
	I		II		III		żywiec		mięso	
	dolary	wskaźnik	dolary	wskaźnik	dolary	wskaźnik	dolary	wskaźnik	dolary	wskaźnik
1960	179	100	736	100	623	100	318	100	684	100
1961	173	97	682	93	566	91	293	92	489	72
1962	154	86	714	96	592	96	311	98	526	77
1963	178	99	666	91	552	89	339	106	627	92
1964	296	165	841	114	725	116	452	142	863	126

Uwagi: Żywiec w tonach wagi żywej, mięso w tonach wagi poubojowej. Cena argentyńska I = cenie za eksportowe opasy wołowe wagi 451—480 kg na warunkach fob Buenos Aires. Cena argentyńska II = cenie chłodzonej wołowiny argentyńskiej (tylne ćwierci) w hurcie londyńskim. Cena argentyńska III = cenie hurtowej londyńskiej za chłodzoną wołowinę argentyńską, za tzw. sides. Pięcioletni szereg czasowy uzasadniony jest rozpoczęciem przez Polskę eksportu mięsa wołowego do Włoch dopiero w 1960 r.

Źródła: Statystyka Handlu Zagranicznego — Przywóz i wywóz towarów według krajów: 1960, s. 46 i 47; 1961, s. 57 i 59; 1962, s. 60 i 62; 1964, s. 91 i 94; Monthly Bulletin of Agricultural Economics and Statistics 1965, nr 7/8, s. 51—52, tab. 25.

ściowego naszego eksportu żywca i mięsa wołowego do Włoch, co tym bardziej podkreśla znaczenie poprawy jakości tego eksportu.

Na zakończenie tej części rozważań pozostaje jeszcze kwestia cen mięsa wołowego. Dla cen tych wyjściowe są ceny żywca, dlatego też

problematykę wywozu mięsa traktowano łącznie z wywozem żywca. Takie ujmowanie sprawy jest jednak słuszne jedynie w zakresie tendencji zmian cen. Nie jest natomiast właściwe w dziedzinie zróżnicowania jakościowego. Przekonują o tym dane tabeli 8. Z tabeli tej wynika całkowita zgodność tendencji cenowych żywca i mięsa mimo że wchodzi w grę trzy całkowicie różne rynki: argentyński, londyński i włoski oraz odmienne rodzaje towaru.

Przejdziemy obecnie do omówienia kształtowania się cen na rynku NRF. Cena reprezentacyjna żywca wołowego jest określona przez statystykę NRF. Cena ta jest średnią z 24 rynków dla byków klasy A (dobrze umięśnionych, najwyższej wydajności ubojowej). O jej kształtowaniu w okresie 1950—1964 mówi tabela 9.

Podobnie jak we Włoszech (por. tabelę 3), także i w NRF występuje wyraźna tendencja zwyżkowa cen żywca wołowego. Jest ona jednak nieco słabsza, choć analogicznie do Włoch ulega w ostatnich latach — 1963 i 1964, wzmożeniu. Zwyżkową tendencję cen nominalnych potwierdzają ruchy cen realnych, jednakże całość uzyskanego obrazu zmian jest bardziej wyrównana niż na rynku włoskim. Zjawiska tego nie można tłumaczyć jedynie znacznie szerszą podstawą statystyczną oraz o wiele łagodniejszym przebiegiem procesu inflacyjnego. Głębsze przyczyny to odmienna sytuacja w zakresie poziomu cen rolnych oraz słabsza dynamika spożycia mięsa wołowego.

Obraz w dziedzinie cen rolnych na obszarze NRF przedstawiają dane tabeli 10, stanowiącej odpowiednik tabeli 4. Wskaźniki ujęte w tabeli 10 mówią o silnie ugruntowanej pomyślniej sytuacji w dziedzinie hodowli bydła, co znajduje swój wyraz w znacznej przewadze dynamiki cen żywca wołowego w porównaniu z dynamiką cen płaconych przez rolników przy zakupie bydła. Ta korzystna sytuacja w zakresie chowu bydła nie wystarcza jednak do przewyciężenia niekorzystnej tendencji szybszego wzrostu cen usług i środków produkcji nabywanych przez rolników w porównaniu do cen uzyskiwanych za produkty rolne. Sytuacja ta jest odmienna niż we Włoszech.

Ostatnia uwaga nawiązuje równocześnie do stopnia zaopatrzenia produkcją krajową rynku wewnętrznego wołowiny w NRF (por. tabelę 11) oraz do problemu poziomu cen absolutnych żywca i mięsa wołowego.

Dane tabeli 11 wykazują o wiele mniejszą przewagę wzrostu spożycia nad wzrostem produkcji aniżeli to miało miejsce w przypadku Włoch, czego rezultatem jest wyższy o około 10% stopień samowystarczalności. Skutkiem tego nacisk spożycia na produkcję krajową jest słabszy, co stanowi jedną z głównych przyczyn wolniejszego niż we Włoszech wzrostu cen żywca i mięsa wołowego. Jednocześnie przyczynia się to do nieco niższego od włoskiego absolutnego poziomu cen (por. tabelę 6). Jak widać więc, pomyślna koniunktura na żywiec i mięso wołowe przebiega w NRF

Tabela 9

Cena reprezentacyjna żywca wołowego w NRF w latach 1950—1964 (w DM i w dolarach za q wagi żywej)

Rok	Cena nominalna			Cena realna I			Cena realna II		
	DM	wskaźnik 1953=100	dolary	wskaźnik ko- szków utrzym.	dolary	wskaźnik 1953=100	wskaźnik cen hurt.	dolary	wskaźnik 1958=100
				1953=100		1953=100	1958=100		1958=100
1950	151,00	83	35,90	93	38,60	90	.	.	.
1951	183,00	101	43,60	100	43,60	106	.	.	.
1952	198,80	109	47,30	102	46,30	107	.	.	.
1953	181,20	100	43,10	100	43,10	100	.	.	.
1954	191,20	106	45,50	100	45,50	105	96	47,40	90
1955	206,00	114	49,10	102	48,40	112	97	50,60	96
1956	216,00	119	51,40	104	49,40	115	99	51,90	97
1957	214,20	118	51,00	107	47,70	111	100	51,00	96
1958	221,20	122	52,70	109	48,30	112	100	52,70	100
1959	234,60	129	55,90	110	50,90	118	99	56,50	107
1960	233,00	128	55,50	111	50,00	113	100	55,50	105
1961	233,40	128	58,40	114	51,20	119	102	57,20	109
1962	231,40	127	57,80	118	49,00	114	103	57,80	110
1963	238,20	131	59,60	121	49,30	114	104	57,30	109
1964	278,60	154	64,60

Uwaga: Ceny dolarowe przyjęto po kursie 0,238 dolara za DM, a w latach 1962 i 1963 0,250 dolara za DM.

Źródła: Production Yearbook 1962, FAO, s. 339, tab. 142, s. 376, tab. 177, s. 373, tab. 176; 1964, s. 420, tab. 185, s. 418, tab. 184; Monthly Bulletin of Agricultural Economics and Statistics 1965, FAO, nr 7/8, s. 51, tab. 25.

Tabela 10

Wskaźniki cen płaconych i uzyskiwanych przez rolników w NRF w latach 1950—1964
(rok 1938/39 = 100)

Rok	Ceny uzyskiwane za:			Ceny płacone za:		
	żywiec wołowy	produkty zwierzęce	produkty rolne	bydło	środki bieżącej produkcji	środki produkcji ogółem
1950/51	185	183	166	136	163	163
1951/52	239	196	192	·	184	184
1952/53	205	187	188	144	184	186
1953/54	206	192	185	150	186	187
1954/55	225	194	193	160	187	189
1955/56	238	207	204	181	188	191
1956/57	242	216	211	205	194	196
1957/58	240	219	218	209	195	196
1958/59	260	226	216	226	201	255
1959/60	261	223	221	219	205	209
1960/61	263	224	211	217	207	212
1961/62	264	224	221	219	211	213
1962/63	256	228	225	211	218	225
1963/64	·	245	229	·	226	232

Uwaga: Wskaźnik cen uzyskiwanych za żywiec wołowy dotyczy cen za woły. Należy dodać, że silny związek choćby z całokształtem gospodarki rolnej stanowi czynnik hamujący tempo wzrostu produkcji wołowy. Dlatego też produkcja krajowa mięsa wołowego powiększała się we Włoszech, w latach 1950—1961, jak już wspominaliśmy, średnio o 8,1% rocznie, gdy tymczasem w NRF o 5,7%. (Agrarstatistik 1962, SAEG, nr 3, s. 4, tab. 2,01).

Źródła: Statistisches Jahrbuch über Ernährung, Landwirtschaft und Forsten 1959, s. 209, tab. 342 oraz s. 205, tab. 336; 1964 s. 240, tab. 367 s. 250, tab. 377; 1963 s. 217 s. tab. 361, s. 255, tab. 369.

Tabela 11

Dynamika cen, produkcji krajowej i spożycia wołowy w NRF w latach 1950—1964

Rok	Wskaźnik ceny nominalnej 1953/54=100	Produkcja		Spożycie		Stożenie samowystarczalności w %
		w tys. ton	wskaźnik 1953/54=100	w tys. ton	wskaźnik 1953/54=100	
1950/51	. 85	473	74	567	83	83
1951/52	101	485	75	536	79	91
1952/53	109	549	86	598	88	92
1953/54	100	635	100	681	100	92
1954/55	106	647	102	716	105	90
1955/56	114	628	99	748	110	84
1956/57	119	665	105	817	120	80
1957/58	118	753	119	847	124	87
1958/59	122	729	115	850	125	83
1959/60	129	815	128	923	135	85
1960/61	128	836	132	989	145	83
1961/62	128	881	139	1050	154	82
1962/63	127	990	156	1106	148	87
1963/64	131	979	154	1141	168	84

Uwaga: Mięso bez tłuszczu.

Źródła: Statistisches Handbuch über Landwirtschaft und Ernährung der Bundesrepublik Deutschland 1956, s. 158, tab. 269; Statistisches Jahrbuch über Ernährung, Landwirtschaft und Forsten der Bundesrepublik Deutschland 1959, s. 166, tab. 284, s. 139, tab. 231; 1964, s. 193, tab. 301, s. 164, tab. 241.

Tabela 12

Ceny NRF i duńskie oraz polskie jednostkowe wartości eksportowe żywca wołowego w latach 1958 — 1964 (w dolarach za tonę wagi żywej)

Rok	NRF		Polska		Relacja w %	Dania			wskaźnik 1958 = =100
	dolary	wskaźnik 1958 = =100	dolary	wskaźnik 1958 = =100		I dolary	wskaźnik 1958 = =100	II do- lary	
1958	527	100	265	100	50	392	100	357	100
1959	559	106	—	—	—	418	107	357	100
1960	555	105	326	123	59	413	106	333	93
1961	584	110	291	110	50	394	101	335	94
1962	578	109	310	117	53	379	97	340	96
1963	596	111	338	146	56	394	101	338	95
1964	646	122	388	127	60	510	130	—	—

Uwagi: Cena NRF z tabeli 9. Relacja stanowi udział procentowy polskiej jednostkowej wartości eksportowej w cenie NRF; cena duńska I jest ceną hurtową w Kopenhadze za woły eksportowe najwyższej jakości; cena duńska II jest ceną importową płaconą Danii przez NRF za krowy dobrej jakości.

Źródła: Monthly Bulletin of Agricultural Economics and Statistics 1964, s. 55, tab. 12; 1965, s. 51, tab. 25; Statystyka Handlu Zagranicznego — Przywóz i wywóz towarów według krajów 1958, s. 47, 1959, s. 46; 1961, s. 57; 1962, s. 60; 1964, s. 91; Statistisches Jahrbuch über Ernährung, Landwirtschaft und Forsten des Bundesrepublik Deutschland 1964, s. 248, tab. 375.

Tabela 13

Ceny handlu wewnętrznego żywca i mięsa wołowego w NRF w latach 1953 — 1963 (w DM za q)

Rok	Żywiec		Rok	Ceny detaliczne mięsa wołowego			
	cena	wskaźnik 1953/54 = 100		do goto- wania	wskaźnik 1953=100	do piecze- nia	wskaźnik 1953=100
1953/54	157,2	100	1953	398	100	425	100
1954/55	169,2	108	1954	415	104	443	104
1955/56	184,2	117	1955	437	109	467	109
1956/57	182,6	116	1956	459	115	493	116
1957/58	185,4	117	1957	467	117	507	119
1958/59	207,6	133	1958	475	119	519	122
1959/60	208,0	133	1959	512	128	565	133
1960/61	213,0	135	1960	514	129	576	135
1961/62	215,4	136	1961	523	131	585	138
1962/63	205,0	132	1962	528	133	760	178
1963/64	231,6	147	1963	533	134	780	183

U w a g a : Cena żywca jest średnią z 24 rynków wszystkich klas bydła (bez cieląt).

Źródła: Statistisches Jahrbuch über Ernährung, Landwirtschaft und Forsten 1959, s. 210, tab. 343, s. 216, tab. 350; 1964, s. 247, tab. 373, s. 262, tab. 393; Statistisches Handbuch über Landwirtschaft und Ernährung der Bundesrepublik Deutschland 1956, s. 205, tab. 352.

spokojniej. O możliwościach jej wykorzystania przez dostawców zagranicznych mówią częściowo dane tabeli 11. Wskazują one na wyraźne powiększającą się różnicę między produkcją krajową a spożyciem, czyli na szybko rosnące zapotrzebowanie importowe. Tabela 12 natomiast przed-

stawia tendencje cen, wskazujące na pomyślny rozwój warunków naszego eksportu żywca wołowego do NRF. Konieczne jest jednak stałe podnoszenie jakości naszego eksportu. O potrzebie tej stanowi z jednej strony silna pozycja produkcji NRF oraz stosunkowo umiarkowany nacisk spożycia, a z drugiej — konkurencyjność cen innych dostawców zagranicznych. W odniesieniu do żywca wołowego mówią o tym ceny duńskie (por. tabelę 12), a w zakresie mięsa wołowego, którego eksport do NRF zapoczątkował nasz kraj w r. 1964, świadczy porównanie naszej jednostkowej wartości eksportowej (fob) w kwocie 750 dolarów za tonę z ceną importową cif argentyńskiej wołowiny mrożonej w granicach 570 dolarów za tonę (por. tabelę 13).

Z danych tabeli 13 wynika zbieżność wzrostu cen żywca i gorszych gatunków mięsa. Ceny lepszych gatunków mięsa rosną natomiast szybciej. Oznacza to przesuwanie spożycia konsumenta w kierunku wyższych jakościowo gatunków mięsa wołowego.

Rynek NRF jest trudniejszy do opanowania od rynku włoskiego. Stawia wyższe wymagania, oferuje niższe ceny i przedstawia potencjalnie mniejsze zapotrzebowanie importowe na żywiec i mięso wołowe. Równocześnie jednak jest to rynek o spokojniejszym przebiegu koniunktury i mniej zagrożony obniżką cen. W rezultacie może stanowić poważne uzupełnienie naszego eksportu żywca i mięsa wołowego na rynek włoski.

THE PRICES FOR MEAT ON THE WORLD MARKET AND THEIR IMPACT ON THE POLISH MEAT EXPORT

S u m m a r y

The prices of beef and cattle on the markets of Italy and Western Germany were analyzed in this paper over the period of 1950—1964. This analysis constitutes a basis for determining the prospects of the development up to 1970. The nominal and real prices were taken into consideration.

There is a reasonable rising tendency for cattle prices on the Italian market. This market shows a considerable increase of demand for beef. The production has a rising tendency which will be maintained probably over the next years. These reasons and the advancing integration process of the Common Market are limiting to some extent the possibilities of Polish export. However, this export will have a chance to develop under the condition of further improvement of its quality. The rising price tendency has also been observed in Western Germany, but it is much slower than in Italy. The Western Germany's market sets higher requirements, offers lower prices and presents potentially a lower import demand for cattle and beef. However, at the same time this market is less vulnerable to downward price movements. Thus, it may present an additional outlet for Polish cattle and beef export.